

Sygnatura akt II C 89/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca Sędzia SR A. S.

Protokolant st. sekr. sąd. M. U.

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa K. G.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

1. umarza postępowanie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 40.000zł (czterdzieści tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia kwotę 8000 zł (osiem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki tytułem odszkodowania kwotę 1094,77 zł (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt cztery złote siedemdziesiąt siedem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
4. oddala powództwo w pozostałej części;
5. obciąża powódkę na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotą 4222,28 zł (cztery tysiące dwieście dwadzieścia dwa złote dwadzieścia osiem złotych) tytułem tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa kosztów sądowych;
6. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2100,76 zł (dwa tysiące sto złotych siedemdziesiąt sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 89/17

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 10 czerwca 2015 roku, powódka G. P., reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniosła o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej V. (...) z siedzibą w W. kwoty 53.094,77 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 lutego 2015 roku do dnia zapłaty, w tym: kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę i cierpienia, kwoty 2.850 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty opieki, kwoty 100

zł tytułem kosztów leczenia i kwoty 144,77 zł tytułem kosztów dojazdów do placówek medycznych. Wniosła także o zasądzenie kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego w kwocie 3.600 zł.

W uzasadnieniu podała, iż w dniu 28 czerwca 2014 roku idąc chodnikiem przy zbiegu ulic (...) w P., wpadła w wyrwę nawierzchni, w wyniku czego doznała obrażeń ciała. Za stan nawierzchni w miejscu zdarzenia odpowiada Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ł., któremu ochrony ubezpieczeniowej OC udziela pozwane Towarzystwo.

(pozew k. 2-9, pełnomocnictwo k. 10)

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2015 roku Sąd zwolnił G. P. od kosztu opłaty od pozwu w części ponad kwotę 800 zł, oddalając wniosek w pozostałym zakresie.

(postanowienie k. 48)

W odpowiedzi na pozew z dnia 5 sierpnia 2015 roku pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany przyznał, że udzielał ochrony ubezpieczeniowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej zarządcy drogi wojewódzkiej nr (...), na której doszło do wypadku z udziałem powódki. W ocenie strony pozwanej wypadek powódki nie wynika z zaniedbań zarządcy drogi w zakresie należytego utrzymania stanu nawierzchni chodnika. Zarządca nie miał bowiem żadnej możliwości przypuszczać, że dojdzie do podmycia chodnika, a w efekcie do jego zapadnięcia. Według pozwanego do wypadku powódki doszło na skutek splotu okoliczności tj. podatności gruntu na wypłukiwanie oraz napływu wody w wyniku opadów deszczu, względnie występowania strumyków i wód gruntowych, tudzież nieszczelności wodociągu. Nadto zdaniem pozwanego dochodzone zadośćuczynienie jest zawyżone i przesadzone w kontekście opisanych w pozwie obrażeń. Pozwany kwestionował też dochodzone pozwem odszkodowanie, podnosząc, że powódka nie może domagać się wynagrodzenia wydatków obiektywnie niepotrzebnych.

(odpowiedź na pozew k. 55-62, pełnomocnictwo k. 63, KRS k. 64-66v)

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2016 roku Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.

(postanowienie k. 149)

Postanowieniem z dnia 1 lutego 2017 roku Sąd podjął zawieszony postępowanie na podstawie art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c. z udziałem K. G. jako następcy prawnego G. P..

(postanowienie k. 169)

W piśmie z dnia 16 listopada 2017 roku pełnomocnik powódki K. G. cofnął powództwo w zakresie kwoty 40.000 zł ze zrzeczeniem się roszczenia. Oświadczył, że popiera powództwo w zakresie żądania zasądzenia od pozwanego kwoty 13.094,77 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 21 lutego 2015 roku do dnia zapłaty oraz obciążenia pozwanego kosztami postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Powódka wskazała, iż na dochodzoną kwotę składa się kwota 12.000 zł tytułem zadośćuczynienia, kwota 1.094,77 zł tytułem zwiększonych potrzeb, w tym kwota 850 zł tytułem zwrotu za opiekę, kwota 100 zł tytułem kosztów leczenia i kwota 144,77 zł tytułem kosztów dojazdów.

(pismo procesowe k. 196-197, pełnomocnictwo k. 195)

Do zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 czerwca 2014 roku G. P. idąc chodnikiem przy zbiegu ulic (...) w P., drogą wojewódzką numer (...) nastąpiła na płytkę chodnikową, przy krawędzi studzienki telekomunikacyjnej. Płytkę chodnikową zapadła się w chwili nastąpienia na nią przez poszkodowaną, w następstwie czego G. P. upadła i doznała obrażeń ciała.

(dokumentacja fotograficzna k. 4, k. 36-38, kopia notatki służbowej policji k. 72, pismo k. 79, zeznania powódki K. G. k. 216, bezsporne)

W dniu 1 lipca 2014 roku zarządca drogi wykonał naprawę uszkodzonego fragmentu chodnika uzupełniając podłoże gruntowe pod płytą chodnikową.

(zeznania świadka W. M. k. 110, zeznania świadka J. Ż. k. 179, kserokopia pisma k. 67)

Podmiotem odpowiedzialnym za utrzymanie drogi, po której poruszała się G. P., był w tym czasie Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ł., który posiadał wówczas ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej na podstawie umowy ubezpieczenia zawartego z (...) Spółką Akcyjną V. (...) z siedzibą w W..

(bezsporne)

Po upadku G. P. została odwieziona do szpitala w P.. Po wykonaniu badań diagnostycznych, stwierdzono u niej stłuczenie prawego przedramienia i stawu łokciowego, bez zmian kostnych pourazowych. Zlecono przyjmowanie leków przeciwbólowych. G. P. kontynuowała dalsze leczenie w poradni (...) Ogólnej Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy, Centrum (...) Leczniczego w Ł. w okresie od 1 lipca 2014 roku do 1 września 2014 roku. W dniu 28 sierpnia 2014 roku odbyła jedną wizytę konsultacyjną w Poradni Ortopedii tej samej placówki medycznej. Na podstawie opisu przez lekarza radiologa w dniu 3 lipca 2014 roku i badania RTG braku prawego, gdzie opisano cechy uszkodzenia więzadła kruczo-obojczykowego oraz zwłknięcia dolnego stawu ramiennego, została skierowana i zgłosiła się w dniu 8 lipca 2014 roku do Izby Przyjęć Szpitala Miejskiego im. (...) w Ł., gdzie odbyła się konsultacja ortopedyczna. Opisano w badaniu bólowe ograniczenie zakresu ruchów barku prawego, staw stabilny, bez cech zwłknięcia. Wykonano porównawcze badanie RTG obu stawów barkowych – stwierdzono na zdjęciach barki symetryczne bez cech zwłknięcia. Rozpoznano stan po stłuczeniu barku prawego. Założono miękkie opatrunkę D. na 10 dni. Po tym czasie zalecono kontrolę w (...) z możliwością zmiany unieruchomienia barku prawego na wygodniejszą ortezę. Zalecono leki przeciwbólowe. W lipcu 2014 roku została skierowana na zabiegi fizjoterapii na staw barkowy prawy, które odbyła w okresie 10-23 lipca 2014 roku. Z powodu utrzymujących się dolegliwości bólowych prawego barku G. P. w okresie 7-17 grudnia 2015 roku korzystała z zabiegów rehabilitacyjnych na prawy staw barkowy.

(dokumentacja medyczna k. 26-35, k. 81)

Przed wypadkiem G. P. była samodzielna. Po wypadku z dnia 28 czerwca 2014 roku odczuwała dolegliwości bólowe, w związku z czym miała kłopoty z wykonywaniem podstawowych czynności domowych, jak zakupy, pranie, prasowanie, gotowanie, sprząatanie. Wymagała pomocy także podczas mycia, przy wyprowadzaniu psa. Pomocy udzielała jej córka K. G. oraz przyjaciółka, a także zięć i wnuk. Na badania lekarskie i zabiegi rehabilitacyjne G. P. dojeżdżała do placówek medycznych korzystając z pomocy zięcia G. G. i wnuka D. G.. G. P. odczuwała dyskomfort z powodu konieczności korzystania z pomocy innych osób. Stała się małomówna, zamknięta w sobie, często płakała, miała problem ze snem.

(zeznania powódki K. G. k. 216-217 w zw. z k. 108, zeznania świadka G. G. k. 108, zeznania świadka D. G. k. 108, zeznania świadka L. G. k. 109-110)

Pracownicy Zarządu Dróg Wojewódzkich w Ł. dokonywali okresowego przeglądu stanu technicznego podległej infrastruktury drogowej. Przegląd dotyczył stanu technicznego ulic i chodnika. Okresowe raporty ze stanu dróg i chodników sporządzano, co najmniej 2 razy do roku. Natomiast raz na 5 lat dokonywano przeglądu 5 letniego. Kontrole polegały na tym, że pracownik samochodem objeżdżał przydzielony odcinek drogi. W przypadku takiej konieczności oceny dokonywano się przechodząc pieszo. Ostatniego przed wypadkiem G. P. przeglądu drogi numer (...) dokonano w czerwcu 2014 roku.

(zeznania świadka W. M. k. 110, zeznania świadka M. R. k. 110-111, kopie dzienników k. 120, zeznania świadka J. Ż. k. 179, zeznania świadka D. S. k. 179, kopie dziennika z przeglądów k. 70-71)

W piśmie doręczonym w dniu 20 stycznia 2015 roku pełnomocnik G. P. zgłosił szkodę pozwanemu i zażądał wypłaty kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 3.094,77 zł tytułem odszkodowania (w tym kwoty 2850 zł tytułem opieki osób trzecich, 100 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia i 144,77zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów do placówek medycznych) w terminie 30 dni.

(pismo k. 40-45, dowód doręczenia k. 46)

Pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia i odszkodowania.

(bezsporne, pismo k. 39-39v)

G. P. na skutek wypadku z dnia 28 czerwca 2014 roku doznała stłuczenia prawej kończyny górnej szczególnie stawu barkowego skutkującego zespołem bolesnego barku z ograniczeniem sprawności kończyny.

Długotrwały uszczerbek na zdrowiu G. P. dotyczący schorzeń ortopedycznych w wyniku wypadku z dnia 28 czerwca 2014 roku wyniósł 3%. Trwały uszczerbek na zdrowiu G. P. w wyniku wypadku w aspekcie ortopedycznym wynosi 2%.

Zakres cierpień fizycznych G. P. z powodu uszkodzeń narządu ruchu był średniego stopnia. Nie była hospitalizowana ani leczona operacyjnie. Zalecono ograniczenie skrajnych ruchów stawu barkowego prawego i zakazano dźwigania ciężkich przedmiotów prawą ręką, co utrudniało życie codzienne i zmuszało do korzystania z pomocy osób trzecich.

Poza kosztami zakupu zleczonych leków przeciwbólowych K., R., M., P. C., O., F.-żel, wynoszącymi około 100 zł, G. P. w trakcie leczenia po urazie barku prawego z dnia 28 czerwca 2014 roku nie ponosiła żadnych innych kosztów leczenia, które odbywała bezpłatnie w placówkach medycznych w ramach umowy z NFZ.

W przyszłości G. P. także nie będzie ponosić żadnych kosztów w razie potrzeby dalszego leczenia poza ewentualnym kosztem zakupu leków przeciwbólowych wynoszącym około 20,00 zł miesięcznie, które być może będzie musiała okresowo stosować w połączeniu z rehabilitacją.

G. P. była zmuszona do korzystania z częściowej pomocy osób trzecich przy pielęgnacji podstawowej przez okres łącznie około jednego miesiąca (1 godzinę dziennie) i z pełnej pomocy przy prowadzeniu gospodarstwa domowego w wymiarze (2 godziny dziennie) w zakresie przygotowania posiłków, utrzymania porządku i załatwianiu spraw poza domem np. robieniu zakupów. Później przez kolejny miesiąc wymagała tylko częściowej pomocy przy prowadzeniu gospodarstwa domowego (1 godzinę dziennie).

(opinia biegłego z zakresu ortopedii k. 82-91, pisemne opinie uzupełniające k. 154-158, k. 159, ustna opinia uzupełniająca k. 211)

Przyczyną zapadnięcia się płytki chodnikowej pod wpływem nacisku przez stopę poszkodowanej było wymulenie podsypki piaskowej z podbudowy chodnika na styku ze studzienką kanalizacji telewizyjnej (...). Przyczyną tego zjawiska było niewłaściwe zamontowanie studzienki telewizyjnej kablowej z uwagi na niewłaściwe uszczelnienie rury ochronnej kanalizacji telekomunikacyjnej z kineto studzienki teletechnicznej oraz niewłaściwe użycie materiałów na podbudowę pod płytki chodnikowe.

Długotrwałe działanie wód opadowych przenikające przez szczeliny płytek chodnikowych doprowadziło do wymulenia piasku z podbudowy do wnętrza studni co w konsekwencji powodowało powstanie pustej przestrzeni pod płytką chodnikową. Podbudowa pod płytki chodnikowe przy montażu studzienki telewizyjnej kablowej winna być wykonana z gruntocementu a nie czystego piasku.

Siła nacisku stopy na płytkę chodnikową spod której został usunięty materiał podbudowy, spowodowała w tym momencie zapadnięcie się płytki, co skutkowało utratą równowagi przez poszkodowaną i w konsekwencji jej upadek.

Zachodzącego procesu wymulania materiału z podbudowy chodnika nie można było stwierdzić poprzez ogląd, proces ten był niewidoczny.

(opinia biegłego z zakresu budownictwa k. 171-174, ustna opinia uzupełniająca k. 199-200)

G. P. zmarła w dniu 27 marca 2016 roku. Spadek po niej nabyła w całości córka K. G..

(odpis skrócony aktu zgonu k. 147, akt poświadczenia dziedziczenia k. 167-167v)

Stawka pełnej odpłatności jednej roboczogodziny za usługi opiekuńcze na terenie miasta Ł. w dni powszednie od lipca 2013 roku wynosiła 11 złotych.

(okoliczność znana sądowi urzędowo)

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów, wśród nich opinii powołanych w sprawie biegłych, dokumentów, których ważność nie była kwestionowana przez strony w toku procesu, a także na podstawie zeznań powódki i zeznań powołanych w sprawie świadków. Ustaleń stanu faktycznego na podstawie kserokopii dokumentów dokonano na podstawie przepisu art. 308 k.p.c.

Sporządzone w sprawie opinie biegłych z zakresu ortopedii i budownictwa po ich uzupełnieniu nie były już kwestionowane przez żadną ze stron. Również w ocenie Sądu nie było potrzeby dalszego uzupełnienia opinii. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający do oceny zasadności roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie przez powódkę. Sąd uznał sporządzone przez biegłych opinie za pełnowartościowe źródło informacji specjalnych, nie tylko dlatego, że zostały sporządzone przez osoby posiadające odpowiednią wiedzę fachową z zakresu swojej specjalizacji, ale również dlatego, że są jasne, logiczne, wewnątrznie niesprzeczne, a wnioski zostały przez biegłych dobrze i wyczerpująco uzasadnione, co czyni te opinie w pełni przydatnym środkiem dowodowym do rozstrzygnięcia sprawy.

Oceniając opinię biegłego z zakresu budownictwa Sąd pominął przy rozpoznaniu sprawy jedynie te jej wnioski, które wykraczały poza określoną tezę dowodową, a mianowicie w tym zakresie, gdy biegły wypowiadał się na temat podmiotu, do obowiązku którego należało utrzymanie nawierzchni w miejscu wypadku G. P..

Biegły ortopeda odnosząc się do wątpliwości pełnomocnika powódki wyjaśnił z jakich przyczyn u G. P. nie wystąpiło uszkodzenie więzadła kruczo-obojętkowego oraz zwichnięcie dolnego stawu ramiennego. Cechy takich obrażeń opisane zostały przez lekarza radiologa w badaniu z dnia 3 lipca 2014 roku. Jednak w szpitalu im. J. w Ł. w dniu 8 lipca 2014 roku wykonano poszkodowanej porównawcze badanie RTG obu stawów barkowych i nie stwierdzono takowego zwichnięcia ani uszkodzenia więzadła kruczo-obojętkowego. Biegły dokonał analizy zdjęć RTG i także nie stwierdził takowych urazów.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw geologii (k. 211) albowiem powyższy dowód nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia. Przyczyna wypadku G. P. została wyczerpująco wyjaśniona w opinii biegłego do spraw budownictwa. Zatem uwzględnienie wniosku pełnomocnika pozwanego i powołanie biegłego do spraw geologii prowadziłoby jedynie do przewlekłości postępowania i powstania dodatkowych, zbędnych kosztów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Powódka cofnęła powództwo w części w piśmie z dnia 16 listopada 2017 roku.

Skuteczność cofnięcia pozwu normuje art. 203 k.p.c.. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku.

Powódka cofnęła pozew w części ze zrzeczeniem się roszczenia, i z tych też względów należy uznać cofnięcie powództwa przez powódkę za skuteczne.

Uznając, że cofnięcie pozwu nie jest sprzeczne z prawem ani zasadami współżycia społecznego, nie zmierza również do obejścia prawa (art. 203 § 4 k.p.c.), na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., Sąd umorzył postępowanie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 40.000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lutego 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty.

G. P. zmarła w dniu 27 marca 2016 r, a więc w toku postępowania. W przypadku śmierci strony, prowadzone postępowanie sądowe może być kontynuowane jedynie z udziałem jej następców prawnych, jeżeli jego przedmiot należy do praw i obowiązków zmarłej strony, które są przedmiotem dziedziczenia (art. 922 k.c.). Do takich praw należy wierzytelność z tytułu odszkodowania, a także zadośćuczynienia o ile spadkodawca wytoczył o nie powództwo za życia (art. 445 § 3 k.c.), jak miało to miejsce w niniejszej sprawie.

W rozpoznawanej sprawie doszło do wyjaśnienia następstwa prawnego po G. P.. Podjęcie postępowania nastąpiło z udziałem K. G., która legitymowała się, przewidzianym prawem dokumentem, potwierdzającym jej następstwo prawne.

W niniejszej sprawie bezsporne były okoliczności samego zdarzenia tj., że doszło do niego wskutek nastąpienia przez G. P. na płytke chodnikową, która zapadła się pod jej nogą. Przyczyną powstania ubytku w nawierzchni było niewłaściwe uszczelnienie rury ochronnej kanalizacji telekomunikacyjnej z kineto studzienki teletechnicznej oraz niewłaściwe użycie materiałów na podbudowę pod płytki chodnikowe. Okoliczność tą ustalono w oparciu o opinię biegłego z zakresu budownictwa.

W kontekście powołanej przez powódkę w pozwie podstawy faktycznej – podstawy prawnej tak sformułowanego żądania należy upatrywać w normie art. 415 k.c. w zw. z art. 822 §1, §2 i §4 k.c.

Powołany przepis art. 415 k.c. przewiduje odpowiedzialność cywilną tego, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę. Natomiast bezpośrednią podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego towarzystwa ubezpieczeń stanowi przepis art. 822 §1 k.c. zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia, przy czym umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o których mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie wypadku, który miał miejsce w okresie ubezpieczenia (art. 822 §2 k.c.). W przypadku zaś odpowiedzialności cywilnej, uprawniony do odszkodowania może dochodzić roszczenia bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń (§ 4 art. 822 k.c.).

W myśl przepisu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2015 r., poz. 460) drogi publiczne dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne. Drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy (art. 2a ust. 2 cyt. ustawy). Zarządcami dróg są dla dróg wojewódzkich – zarząd województwa (art. 19 ust. 2 pkt. 2 cyt. ustawy). Zarządca drogi, może wykonywać swoje obowiązki przy pomocy jednostki organizacyjnej będącej zarządem drogi, utworzonej odpowiednio przez sejmik województwa, radę powiatu lub radę gminy. Jeżeli jednostka taka nie została utworzona, zadania zarządu drogi wykonuje zarządca (art. 21 ust 1 cyt. ustawy).

Stosownie do treści art. 20 pkt. 4, pkt 10, pkt 11, pkt 12 i pkt 14 do zarządcy drogi należy w szczególności utrzymanie nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów

inżynierskich oraz przepraw promowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, oraz wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających, przeciwdziałanie niszczeniu dróg przez ich użytkowników, wprowadzanie ograniczeń lub zamykanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich dla ruchu oraz wyznaczanie objazdów drogami różnej kategorii, gdy występuje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa osób lub mienia;

Według art. 4 pkt 6 ustawy chodnikiem jest część drogi przeznaczona do ruchu pieszych, Z kolei przepis art. 4 pkt 20 przedmiotowej ustawy zawiera definicję „utrzymania drogi”. Pod pojęciem tym rozumie się wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, w tym także odśnieżanie i zwalczanie śliskości zimowej. Nakaz utrzymania dróg w należyłym stanie rodzi po stronie zarządcy drogi obowiązek zabezpieczenia dróg w taki sposób, aby nie stanowiły one zagrożenia dla osób korzystających z nich.

W przedmiotowej sprawie zarządcą drogi publicznej, na której doszło do zdarzenia jest Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ł., na nim zatem spoczywał obowiązek utrzymania nawierzchni drogi w należyłym stanie. Obowiązki temu jednakże nie uczynił zadość w sposób należyty, tj. ogólnie wymagany w stosunkach danego rodzaju. Chodnikiem, po którym poruszała się G. P. przemieszcza się codziennie, co jest faktem oczywistym, wielu użytkowników. Uznać należy, że zapewnienie równych, pozbawionych ubytków chodników jest absolutnym standardem i stanowi minimum staranności w utrzymaniu ich nawierzchni. Niedopuszczalne jest bowiem, aby w nawierzchni chodnika znajdowały się ubytki, czy inne nierówności, gdyż zagrażają one bezpieczeństwu pieszych.

W przedmiotowej sprawie nie było sporu co do tego, że Zarząd Dróg Wojewódzkich w Ł. odpowiadał za stan chodnika w miejscu, w którym doszło do zdarzenia szkodzącego, jak również iż w chwili zdarzenia posiadał ubezpieczenie w zakresie odpowiedzialności cywilnej deliktowej w związku z posiadaniem mienia i zarządzaniem nieruchomościami, że do przedmiotowego zdarzenia doszło w okresie ochrony ubezpieczeniowej, jak też, że samo zdarzenie jest objęte ochroną ubezpieczeniową.

Pozwany w toku procesu kwestionował winę po stronie ubezpieczonego. Ostatecznie pozwany wywodził, że ubezpieczony nie może ponosić odpowiedzialności za zdarzenie, ponieważ to właściciel/posiadacz studzienki telekomunikacyjnej winien zauważyć niekorzystne zmiany jakie spowodowały zapadnięcie się chodnika (k.182).

Z przedstawioną argumentacją nie można się zgodzić.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 powołanej ustawy o drogach publicznych, w szczególnie uzasadnionych przypadkach lokalizowanie w pasie drogowym obiektów budowlanych lub urządzeń niezwiązanych z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego oraz reklam, może nastąpić wyłącznie za zezwoleniem właściwego zarządcy drogi, wydawanym w drodze decyzji administracyjnej. Według z art. 30 ust. 3a) tej ustawy w decyzji, o której mowa w ust. 3, określa się w szczególności: rodzaj inwestycji, sposób, miejsce i warunki jej umieszczenia w pasie drogowym oraz pouczenie inwestora, że przed rozpoczęciem robót budowlanych jest zobowiązany do:

- 1)** uzyskania pozwolenia na budowę lub zgłoszenia budowy albo wykonywania robót budowlanych;
- 2)** uzgodnienia z zarządcą drogi, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, projektu budowlanego obiektu lub urządzenia, o którym mowa w ust. 3;
- 3)** uzyskania zezwolenia zarządcy drogi na zajęcie pasa drogowego, dotyczącego prowadzenia robót w pasie drogowym lub na umieszczenie w nim obiektu lub urządzenia.

Na realizację inwestycji polegającej na umieszczeniu w pasie drogowym infrastruktury telekomunikacyjnej zarządca drogi ma obowiązek wyrazić zgodę jeżeli pozwalają na to warunki techniczne, umieszczenie tej infrastruktury nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego (tak WSA w Gliwicach w wyroku z 6 lutego 2015 roku w sprawie (...) SA/(...) (...)). W sytuacji gdy wniosek dotyczył umieszczenia kanalizacji teletechnicznej, to organ

powinien zbadać czy warunki techniczne i wymogi bezpieczeństwa pozwalają na tę lokalizację (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 460)- tak (...)w wyroku z dnia 18 sierpnia 2011 roku w sprawie (...) SA (...)

Z powyższego wynika, że to na zarządcy drogi, który zezwolił na umieszczenie studzienki telekomunikacyjnej w pasie drogowym ciążył obowiązek ustalenia z wnioskodawcą inwestycji m.in. warunków umieszczenia studzienki, a więc także doprecyzowania jakich materiałów należy użyć na podbudowę pod płytki chodnikowe.

Oczywiście stosownie do art. 39 ust. 4 powołanej ustawy o drogach publicznych utrzymanie obiektów i urządzeń, o których mowa w ust. 3, należy do ich posiadaczy.

Na gruncie niniejszej sprawy pozwany nie wykazał jednak, aby zapadnięcie się płytki chodnikowej spowodowane zostało niewłaściwym utrzymaniem zlokalizowanego na chodniku obiektu. Z opinii biegłego wynika, że to właśnie niewłaściwy montaż studzienki stał się przyczyną wypadku. Pozwany nie wykazał, aby podmiot ubezpieczony swoje obowiązki w tym zakresie wykonał należycie tj., aby wydane zostały stosowne wytyczne w tym zakresie dla wykonawcy studzienki w pasie drogowym.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał za zasadną odpowiedzialność pozwanego za skutki wypadku z dnia 28 czerwca 2014 roku.

Wobec przesądzenia o zasadzie odpowiedzialności pozwanego towarzystwa za skutki tego zdarzenia, w dalszej kolejności Sąd był zobligowany do oceny wysokości należnego powodce zadośćuczynienia i odszkodowania.

Podstawę prawną żądania zadośćuczynienia stanowi przepis art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 415 k.c. Stosownie do treści art. 445 § 1 k.c., w przypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie poglądem zadośćuczynienie stanowi sposób naprawienia szkody niemajątkowej na osobie wyrażającej się krzywdą w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych. Na pojęcie krzywdy składają się nie tylko trwałe, lecz także przemijające zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu, polegające na znoszeniu cierpień psychicznych (wyrok SN z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 909/00, LEX nr 56027). Inaczej, niż przy odszkodowaniu, w przypadku zadośćuczynienia, ustawodawca nie wprowadza jasnych kryteriów ustalania jego wysokości. Wskazuje jedynie, iż suma przyznana z tego tytułu winna być odpowiednia, pozostawiając jej określenie sądowni. W orzecznictwie wypracowano zasady określania wysokości zadośćuczynień. Wskazuje się na potrzebę poszukiwania obiektywnych i sprawdzalnych kryteriów oceny jego wysokości, choć przy uwzględnieniu indywidualnej sytuacji stron. Do podstawowych kryteriów oceny w tym zakresie zalicza się stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, trwałość obrażeń, prognozy na przyszłość, wiek poszkodowanego, skutki w zakresie życia osobistego oraz zawodowego, konieczność wyrzeczenia się określonych czynności życiowych, korzystania z pomocy innych osób, czy wreszcie stopień przyczynienia się poszkodowanego i winy sprawcy szkody (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 czerwca 1968 roku, I PR 175/68, OSNCP 1968, nr 2, poz.37; Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 8 grudnia 1973 roku, III CZP 37/73, OSNCP 1974, nr 9, poz.145; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1266/00, niepubl; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 sierpnia 1980 roku, IV CR 238/80, OSNCP 1981, nr 5, poz.81; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 stycznia 2004 roku, I CK 131/03, OSNC 2004 r, nr 4, poz.40).

Dla ustalenia wysokości adekwatnego zadośćuczynienia, należy wziąć pod uwagę nie tylko konsekwencje doznanego przez G. P. uszczerbku na zdrowiu i związaną z nim konieczność podjęcia leczenia, ale także ograniczenia w funkcjonowaniu, jakie nie występowały przed wypadkiem. G. P. w wyniku wypadku doznała stłuczenia prawej kończyny górnej szczególnie stawu barkowego skutkującego zespołem bolesnego barku z ograniczeniem sprawności kończyny, co powodowało średni rozmiar cierpień fizycznych, które związane były z doznany bólem i koniecznością noszenia niewygodnego unieruchomienia typu D., co niewątpliwie spowodowało, że w tym okresie poszkodowana była ograniczona w swobodnym poruszaniu się. Nie ulega wątpliwości, że wskutek wypadku jej stan zdrowia pogorszył się

na tyle, iż musiała korzystać z pomocy innych osób oraz rehabilitacji. (...) uległa pogorszeniu wskutek stanowiących następstwo wypadku uciążliwych dolegliwości i ograniczeń.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, uwzględniając rodzaj i rozmiar uszczerbku na zdrowiu G. P. oraz doznanej przez nią krzywdy, jak też dyrektywę przyznawania umiarkowanego zadośćuczynienia Sąd uznał, iż odpowiednim zadośćuczynieniem będzie kwota 8.000 złotych, którą to kwotę zasądono w punkcie 2 wyroku. Żądanie zapłaty zadośćuczynienia w zakresie przewyższającym przyznaną kwotę było wygórowane, nieuzasadnione w okolicznościach przedmiotowego przypadku i dlatego też Sąd oddalił żądanie zapłaty zadośćuczynienia, jak w punkcie czwartym sentencji wyroku.

Odnosząc się do żądanego w pozwie odszkodowania należy podnieść, że naprawienie szkody ma zapewnić całkowitą kompensatę doznanego uszczerbku, nie dopuszczając zarazem do nieuzasadnionego wzbogacenia poszkodowanego. Zgodnie z treścią art. 444 § 1 zd.1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Z przepisu art. 444 § 1 k.c. wynika, że obowiązek zwrotu dotyczy wydatków rzeczywiście poniesionych i nie wystarczy wykazanie, że były one obiektywnie potrzebne. Nadto należy się tylko zwrot wydatków celowych. Wchodzić tu w grę będą przede wszystkim koszty związane z leczeniem a także koszty związane z korzystaniem z pomocy innej osoby.

Wypadek jakiemu uległa G. P. w dniu 28 czerwca 2014 roku, a także związany z tym zakres cierpień fizycznych z powodu doznanego urazu, skutkowały u niej koniecznością korzystania przy niektórych czynnościach z pomocy innych osób. W judykaturze i piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, który Sąd Rejonowy w pełni podziela, że prawo poszkodowanego z tytułu zwiększonych potrzeb, polegających na konieczności korzystania z opieki osoby trzeciej nie jest uzależnione od wykazania, iż poszkodowany efektywnie wydał odpowiednie kwoty na koszty opieki (podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 marca 1969 r., I PR 28/69, opubl. OSNC 1969 rok, nr 1, poz. 229; Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 4 października 1973 roku, II CR 365/73, nr 9, poz.147, Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 marca 1976 roku, IV CR 50/76. OSN 1977, nr 1, poz.11; stanowisko takie zajmował również min. G. Bieniek, H. Ciepla, S. Dmowski, J. Gudowski, w pracy zbiorowej pod red. G. Bieńka „Komentarz do kodeksu cywilnego. Zobowiązania.”, Warszawa 1996 rok).

Odnosząc się do zgłoszonego przez powódkę żądania z tytułu kosztów pomocy osób trzecich, Sąd miał na względzie opinię biegłego z zakresu ortopedii, z której wynika, że po wypadku pomoc osób trzecich była G. P. potrzebna przez okres pierwszego miesiąca po wypadku w wymiarze 3 godzin (30 dni x 3 godziny = 90 godzin), oraz przez kolejny miesiąc w wymiarze 1 godziny dziennie (30 dni x 1 godzina = 30 godzin). Łącznie G. P. wymagała opieki innych osób w wymiarze 120 godzin. Stawka pełnej odpłatności za opiekę za jedną godzinę na terenie miasta Ł. w okresie, w którym miał miejsce wypadek wynosiła 11 zł. Powódka żądała obliczenia kosztów opieki przy stawce 9,50 zł za godzinę. Obowiązująca za usługi opiekuńcze stawka stosowana przez (...) nie jest kwotą wygórowaną dla ustalenia wysokości świadczenia należnego poszkodowanej. Gdyby G. P. zdecydowała się na ponoszenie kosztów opieki po wypadku, zmuszona byłaby płacić należność w wysokości obowiązującej na rynku takich usług.

Sąd ostatecznie ustalił zatem, iż koszt pomocy osób trzecich, która potrzebna była G. P. opiewał na kwotę 1.140 złotych (120 godzi x 9,50 zł). Powódka żądała z tego tytułu jedynie 850 zł, zatem Sąd, biorąc pod uwagę zakaz orzekania ponad żądanie pozwu wynikający z przepisu art. 321 k.p.c., był związany wysokością powództwa. i zasądził na podstawie art. 444 § 1 k.c. tytułem kosztów pomocy świadczonej G. P. przez osoby trzecie kwotę 850 zł.

W wyniku wypadku G. P. poniosła również koszty leczenia. Odnosząc się do tego żądania trzeba wskazać, że było ono słuszne, zostało bowiem poparte opinią biegłego ortopedy. Sąd miał na uwadze, iż biegły ortopeda (k. 90) w sporządzonej opinii wprost wskazał, iż poniesione koszty leczenia są uzasadnione w zakresie objętym pozwem w wysokości 100 zł, a mianowicie na zakup leków przeciwbólowych. W konsekwencji roszczenie powódki z tytułu zwrotu kosztów leczenia zasługiwało na uwzględnienie w całości w zakresie wskazanej w pozwie kwoty 100 zł.

Sąd uwzględnił także żądanie zapłaty kwoty 144,77 zł złotych tytułem zwrotu kosztów przejazdu do placówek medycznych, biorąc pod uwagę zasadę wyrażoną w przepisie art. 322 k.p.c. Zgodnie z przepisem art. 322 k.p.c.,

jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, (...) ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, sąd może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swojej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Przepis powyższy stanowi wyjątek od ogólnej zasady wyrażonej w przepisie art. 6 k.c. wyrażającej obowiązek udowodnienia żądania, co do jego wysokości w sposób ścisły i dokładny. Odstępstwo to jednak dotyczy jedynie pewnej kategorii spraw enumeratywnie wymienionych w przepisie art. 322 k.p.c., do której ustawodawca zaliczył sprawę będącą przedmiotem niniejszego procesu - o naprawienie szkody. Niewątpliwie matka powódki w związku z koniecznością odbywania zabiegów rehabilitacyjnych, a także stawiania się na kontrole lekarskie, ponosiła koszty związane z dotarciem do placówek medycznych. Uwzględniając, zatem powyższe rozważania, treść przepisu art. 322 k.p.c. oraz dowód z opinii biegłego (potwierdzający zasadność rehabilitacji i konsultacji lekarskich) roszczenie o zasądzenie kwoty 144,77 zł tytułem zwrotu kosztów przejazdu uwzględniono w całości jako niewygórowane.

Rozstrzygnięcie o odsetkach z tytułu opóźnienia w wypłacie należnego powódce odszkodowania i zadośćuczynienia zapadło na podstawie art. 817 § 1 i 481 § 1 k.c. Wymagalność roszczenia w stosunku do zakładu ubezpieczeń powstaje w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku, chyba, że w powyższym terminie wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia jego odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe. Zawiadomienie ubezpieczyciela o wypadku rodzi, zatem po jego stronie obowiązek spełnienia świadczenia w ustawowym terminie. Niespełnienie świadczenia w terminie rodzi po stronie dłużnika konsekwencje przewidziane w art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Orzekając o odsetkach Sąd wziął pod uwagę, iż pozwany miał możliwość ustalenia należnego zadośćuczynienia i odszkodowania jeszcze przed wniesieniem sprawy do Sądu. Stan zdrowia G. P. z biegiem czasu nie ulegał pogorszeniu. Dysponując całą dokumentacją medyczną pozwany mógł ostatecznie ustalić uszczerbek na zdrowiu i stosownie do tego wypłacić należne zadośćuczynienie i odszkodowanie. Szkoda została zgłoszona pozwanemu w dniu 20 stycznia 2015 roku (k. 46) Ustawowe odsetki za opóźnienie od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania zasądzono zatem zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 21 lutego 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, tj. po upływie 30 dni od wystąpienia przez pełnomocnika powódki z żądaniem zapłaty kwoty 30.000 zł zadośćuczynienia i kwoty 3.094,77 zł odszkodowania. Natomiast z uwagi na wejście w życie od 1 stycznia 2016 roku zmiany w przepisach kodeksu cywilnego dotyczących odsetek i wyodrębnienie odsetek ustawowych za opóźnienie, skoro powódka domagała się odsetek w związku z nieterminowym spełnieniem świadczenia przez pozwanego (a więc w związku z opóźnieniem), w wyroku zaznaczono, że począwszy od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty należą się odsetki ustawowe za opóźnienie.

Sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c. rozliczając je stosunkowo. Zasądzona na rzecz powódki kwota stanowi 17,13% dochodzonego roszczenia. W zakresie cofniętej części powództwa to powódkę uznać należy za przegrywającą proces. Do jej obowiązków bowiem należała właściwa ocena swojego roszczenia tak w zakresie wysokości jak i zasady. Powódka nie powinna mieć trudności w tym zakresie, gdyż była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika.

Zgodnie z art. 203 § 2 zd 2 kpc na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego.

Złożenie przez pozwanego, zgodnie z przepisem, żądania zwrotu kosztów, powoduje to, że sąd jest tym żądaniem związany. /por. A.Zieliński w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, opublikowany w programie komputerowym Legalis/

Powódka nie wskazała na takie okoliczności, które uzasadniałyby odstąpienie od obciążenia jej kosztami procesu. Wytoczenie powództwa przeciwko określonej osobie wywołuje po jej stronie potrzebę podjęcia obrony własnych interesów, a poniesione w tym celu koszty ustanowienia pełnomocnika są uzasadnione.

Łącznie koszty poniesione przez powódkę to 4.800 złotych (w tym: 800 zł tytułem opłaty od pozwu, 3.600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 400 zł tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego). Natomiast strona

pozwana poniosła koszty w kwocie 4.400 złotych (w tym: 3.600 zł tytułem kosztów wynagrodzenia pełnomocnika oraz 800 zł tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego). Uwzględniając procent, w jakim powódka wygrała sprawę, Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.100,76 złotych.

W zakresie ustalania wynagrodzenia pełnomocników stron Sąd orzekł w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) – Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm..

Na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c. Sąd obciążył powódkę na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 4.222,28 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych obejmujących wynagrodzenia biegłych sądowych oraz opłatę od pozwu w części.